

İDARİ YARGILAMA USULÜNDE DAVAYA MÜDAHALE

Doç. Dr. Melikşah Yasin*

GİRİŞ

İdari Yargılama Usulü Kanununda, üçüncü kişilerin davaya katılmasına ilişkin özel bir düzenleme bulunmayıp, söz konusu kanunun 31. maddesine göre, “üçüncü şahısların davaya katılması” hususunda Hukuk Usulü Muhakemeleri Kanununa atıfta bulunulmuştur. Ancak, İdari Yargılama Usulü Kanununun bu hükmünde, davaya müdahale ile birlikte düzenlenen bazı usuli müesseselerin, salt Hukuk Usulü Muhakemeleri Kanununun bakışı ve anlayışı ile uygulanmasının mümkün olmadığı kabul edilmekte ve bu usul müesseselerinin idari yargının özellikleri dikkate alınarak idari yargılama usulü kanununda düzenlenmesi gerektiği ifade edilmektedir¹. Her ne kadar, idari yargı mercileri verdikleri kararlar ile bu usul müesseselerini HUMK’da düzenlendiği şekliyle aynen uygulamayarak² bunun yerine idari yargının özelliklerini dikkate alarak uygulamaya çalışmakta ise de, neticede yasal düzenlemenin göz ardı edilmesi veya açık yasal düzenlemeye rağmen içtihat yoluyla kanunun dönüştürülmeye çalışılmasının kabulü çok kolay değildir³.

Üçüncü kişilerin davaya müdahalesi, idari yargının özellikleri ve temel ilkeleri açısından yine özel hukuktan farklı olarak anlaşılması ve uygulanması gereken bir usul müessesesidir. İdari yargının tek ve nihai amacı taraflar arasındaki uyuşmazlıkları çözmek değil, aynı zamanda idarenin hukuka uygun

---

* İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi

¹ İdare hukuku doktrinindeki konuya ilişkin görüşler için bkz. YILDIRIM Turan; İdari Yargı, 2. Baskı, Beta Yay., İstanbul 2010, s.507, GÜNDAY Metin; “Hukuk Usulü Muhakemeleri Kanunu Hükümlerinin İdari Yargıda Uygulanma Alanı”, İdari Yargının Yeniden Yapılandırılması ve Karşılaştırmalı İdari Yargılama Usulü Sempozyumuna Sunulan Tebliğ, 11-12 Mayıs 2001 Ankara, ERKUT Celal; “İdari Yargının Yeniden Yapılandırılmasında Yargılama Hukuku Kurallarının Etkinleştirilmesi Sorunu”, İdari Yargının Yeniden Yapılandırılması ve Karşılaştırmalı İdari Yargılama Usulü Sempozyumuna Sunulan Tebliğ, 11-12 Mayıs 2001 Ankara, s.7 vd., ODYAKMAZ Zehra; “İdari Yargı İle İlgili Öneriler”, İdari Yargının Yeniden Yapılandırılması ve Karşılaştırmalı İdari Yargılama Usulü Sempozyumuna Sunulan Tebliğ, 11-12 Mayıs 2001 Ankara, s.3. Sempozyumda sunulan tebliğ metinlerine aynı zamanda www.danistay.gov.tr internet adresinden de ulaşılabilir.

² YAYLA Yıldızhan; İdare Hukuku, Beta Yay., İstanbul 2009, s.483.

³ YASİN Melikşah; İdari Yargılama Usulünde Davadan Feragat ve Davayı Kabul, Erzincan Hukuk Fakültesi Dergisi, c.VIII, S.3-4, Erzincan 2004, s.183.

davranmasını, böylece hukuka bağlı idareni gerçekleşmesini sağlamak olduğundan, davaya üçüncü kişilerin katılmasının usul ve koşullarının da bu temel amaçla uyumlu şekilde ele alınması gerekmektedir. Bu çalışmada da, üçüncü kişilerin davaya katılması, Danıştay içtihatları kapsamında ve idari yargılamaya ilişkin ilkeler kapsamında incelenecektir.

1. DAVAYA MÜDAHALE KAVRAMI

1.1. Kural olarak, dava, davanın tarafları arasındaki uyuşmazlığın çözümüne ilişkin olup, Yargılama neticesinde verilen karar da sadece davanın tarafları hakkında sonuç doğurmaktadır. Ancak dava konusu uyuşmazlık ve neticede verilecek olan kararın üçüncü kişileri de "etkilemesi" durumunda, bu kişilerin de davada yer almalarına belli koşullarla imkan sağlanmıştır. Ancak, davaya katılan kişiler, davada taraflardan birinin yanında yer almak zorunda olduklarından, kendi başlarına müdahale etme imkanları bulunmamaktadır. İşte üçüncü kişilerin, kendi istekleri ile mevcut bir davada taraflardan birinin yanında yer almasına "davaya müdahale" veya "davaya katılma" denmektedir⁴. Hukuk Usulü Muhakemeleri Kanununun davaya müdahaleyi düzenleyen 53. maddesinde yer alan düzenlemeden de yararlanarak, müdahale kavramı; "hakkı veya borcu bir davanın neticesine bağlı olan üçüncü kişilerin davaya taraflardan bir lehine kendi iradesi ile katılması" şeklinde tanımlanabilir.

Bir danıştay kararında ise müdahale şu şekilde tanımlanmıştır: "(...) dava sonucunda verilecek hükmün, üçüncü kişinin hukuki durumunu dolaylı biçimde etkilemesi söz konusu ise, üçüncü kişinin; taraflardan birinin yanında ve onun yardımcı sıfatıyla davaya katılabilmesine olanak tanınmıştır. Pozitif hukukumuzda, bu katılmaya; "müdahale"; taraf sıfatına sahip olmayan üçüncü kişiye de; "müdahil" denilmektedir⁵."

1.2. Hukuk usulünde, davaya müdahale; "Fer'i müdahale" ve "Asli müdahale" olmak üzere ikiye ayrılmaktadır.

Fer'i müdahale, HUMK ile düzenlenmiş olup, söz konusu kanunun 53. maddesine göre, "Hakkı veya borcu bir davanın neticesine bağlı olan üçüncü şahıs iki taraftan birine iltihak için davaya müdahale edebilir."

Asli müdahale kavramı ise yasada yer almayan, doktrin ve yargı kararları ile kabul edilen bir usul müessesesi olup, "iki kişi arasında belli bir şey veya hak üzerinde bir dava devam ederken, üçüncü bir kişi, bu dava konusu olan şey veya hak üzerinde (kısmen veya tamamen) bir hak sahibi olduğunu iddia ederek (aynı mahkemede) bir dava açarsa, buna asli müdahale denir⁶."

⁴ GÖZÜBÜYÜK A.Şeref- TAN Turgut; İdare Hukuku, c.2., Turhan Kitabevi, Ankara 2006, s.925. KALABALIK Halil; İdari Yargılama Usulü Hukuku, Sayram Yayınları, Konya 2009, s.255.

⁵ Danıştay 2. D., E.2006/470, K.2008/1391, T.21.03.2008.

⁶ KURU Bakı- ARSLAN Ramazan- YILMAZ Ejder; Medeni Usul Hukuku, 6. Baskı, Yetkin Yay., Ankara 1994, s.481. "Asli müdahale olarak tanımlanan ve üçüncü kişinin davanın taraflarına karşı, müstakil hak iddiası ile davaya katılması ise Hukuk Usulü Muhakemeleri Kanunu'nda düzenlenmemiştir. Ancak, uygulama ve doktrinde asli müdahale (katılma) kabul edilmektedir. Bir yargılamaya konu olan şey üzerinde hak iddia eden kişinin hukuki koruma istemiyle davaya katılması, onun bu yolla dava hakkını kul-

Fer'i müdahale ile asli müdahale arasındaki fark bir Yargıtay kararında şu şekilde açıklanmaktadır:

“Davaya fer'i müdahaleden maksat, davada bir taraf yanında yer almak, ona yardımcı olmaktır. Davaya fer'i müdahale isteyen taraf bu şekilde yardımcı olacağı tarafın davayı lehine sonuçlandırması halinde kendisine de bazı haklar sağlamayı hedefler. Davaya asli müdahale ise, Usul Kanununda düzenlenmemiş ancak bazı özel kanunlar davaya asli müdahaleye olanak tanımıştır. Asli müdahalede bir kişi bir şey veya hak üzerinde çekişme devam ederken o şey veya hakkın davanın taraflarına değil, kendisine ait olduğunu ileri sürer. Davaya asli müdahale için müdahale talebinde bulunacak olanın bir dava açılırken ne tür harç ve gider ödenirse dava harçlarını ödemesi gerekir.”

1.3. İdari yargılama usulü açısından, davaya asli müdahale mümkün müdür? Örneğin, kamulaştırmanın iptali istemiyle açılan bir davada, taşınmazın kendi mülkiyetinde olduğunu iddia eden kişi, bir eşyaya el konulmasına ilişkin idari kararın iptali istemiyle açılan davaya eşyanın kendisine ait olduğunu iddia eden kişi davaya asli müdahil olarak katılabilir mi? Veya, bir kadroya müracaat eden beş kişiden biri, kendisinin atanması gerektiği iddiasıyla dava açtığında, kadroya atanma koşullarına sahip olduğunu iddia eden diğer kişiler, asli müdahale yoluyla bu kişinin açtığı davaya katılabilirler mi? Aynı şekilde, İdari Yargılama Usulü Kanununun kapsamında birlikte dava açma imkanına sahip olan kişilerden sadece biri veya birkaçının açtığı davaya, dava açma süresi geçtikten sonra dava açmamış kişiler davaya asli müdahale yoluyla katılabilir mi?

Yukarıda da açıklandığı üzere, asli müdahale, ayrı bir dava olup, ilk dava ile arasında bağlantı bulunduğundan bu iki davanın birlikte görülmesi söz konusudur. Verdiğimiz örnekler üzerinden açıklama yaparsak; esasen kamulaştırılan taşınmaz üzerinde mülkiyet hakkı iddiası olan kişinin veya aynı kadroya müracaat eden her kişinin ayrı ayrı dava açması mümkündür. Diğer bir ifade ile asli müdahillerin de dava konusu işlemin iptali açısından menfaatleri vardır. Ancak, bir görüşe göre, “idari uyuşmazlıkların özellikleri ve idari davaların süreye bağlı olmaları nedeniyle, idari yargıda uygulanabilirliği yoktur”.⁸ Gerçekten, idari yargıda dava açmanın belli bir süre ile sınırlanmış olması nedeniyle, dava açma süresi geçtikten sonra, açılmış bir davaya asli müdahale yoluyla yeni bir dava açması, süre koşullarının dolaylı olarak ihlali anlamına da gelebilir. Ancak, dava açma süresi geçmiş olsa bile, açılmış bir davanın konusu olan hak üzerinde, hak iddia eden şahısların mevcut bir davaya katılmaları hem idari yargının amacına uygundur hem de dava sonucunda verilecek kararın uygulanması aşamasında ihtilaflara yol açılmamış olacaktır.

---

lanması sonucu asli müdahale söz konusudur. Mahkemece de her iki tarafı da hasım göstererek davaya katılan kişinin usulü talebi, görülmekte olan davanın konusunu oluşturan istem sonucundan farklı olduğundan, asıl dava ve müdahilin davası hakkında ayrı hüküm vermek zorundadır. Yargıtay, 11. HD., E. 2005/12106, K. 2007/5609, T. 10.4.2007.”

⁷ Yargıtay, 14. HD., E. 2009/705, K. 2009/4228, T. 3.4.2009.

⁸ CANDAN Turgut; Açıklamalı İdari Yargılama Usulü Kanunu, 2. Baskı, Maliye ve Hukuk Yayınları, Ankara 2006, s.756.

Tam yargı davalarında da davaya asli müdahale söz konusu olabilir. Örneğin; mirasçılardan açtığı tam yargı davası devam ederken, yeni bir mirasçının ortaya çıkması durumunda, bu yeni mirasçı da davaya asli müdahale yoluyla katılabilir. Asli müdahale ayrı bir dava olması nedeniyle, idari yargı yerleri, bu davaları bağımlı davaların tabi olduğu usul kuralları çerçevesinde inceleyerek karar verebilir.

Ancak yukarıda da ifade edildiği üzere, burada temel sorun, dava açma süresi geçtikten sonra asli müdahale yoluyla, dava açma süresini geçirmiş olan kişilere, dava açma imkanı da sağlanmış olmaktadır. İdari yargılama usulünde dava açmanın belli bir süreyle sınırlanmasının temel amacı, "hukuki ilişkilerde belirlilik ve kararlılık sağlanarak, idari kararların etkisinin kalıcı olmasının sağlanması"dır⁹. Halbuki asli müdahale ihtimalinde zaten halihazırda açılmış bir dava olduğundan, dava açma süresi geçmiş olsa bile üçüncü kişilerin davaya asli müdahalesine imkan sağlanmasının bu amaca aykırı olduğundan bahsedilemez. Ancak, uygulamada idari yargı yerlerinin asli müdahaleyi kabul eden kararla rastlamadık. Bu nedenle bu çalışmada müdahaleye ilişkin açıklamaların fer'i müdahale kapsamında anlaşılması gerekmektedir.

1.4. Belirtmek gerekir ki, asli müdahalenin mümkün olup olmadığı görüşlerinden hangisine üstünlük tanınırsa tanınsın, müdahale dilekçesinin dosyaya alınıp red veya kabul yönünde bir karar verilmesi gerektiği açıktır. Davaya asli müdahalede bulunmak isteyen şahıs, bu yöndeki talebini içeren dilekçesine kendisi açısından önem arzeden maddi vakia ve delilleri eklemek suretiyle, dolaylı yoldan da olsa bu olguların idari yargı hakiminin re'sen inceleme yetkisi kapsamında incelenmesini tahrik edebilecektir.

Zaten re'sen araştırma yetkisi kapsamında uyuşmazlığın çözümü için gerekli bilgi ve belgeleri ilgililerden talep etme hak ve yetkisine sahip olan hakim, bu belgeleri yargılama sürecinde dikkate almak zorundadır.

1.5. Müdahalenin koşullarını incelemeden önce, müdahale müessesinin idari yargılama usulü açısından gerekli olmadığı yönündeki görüş¹⁰ üzerinde de durmak gerekir. Bu görüşe göre; "adli yargıda davaya katılma müessesesi, adli yargıcın, 'hakimin tarafların iddia ve savunmalarıyla bağlılığı ilkesi' gereği, davada re'sen kullanabileceği yetkilerin sınırlı ve yetersiz olmasının ve bu yüzden davaya taraf olmayan üçüncü kişilerin haklarının davada yeterince korunamayacağı endişesinin hakim bulunmasının sonucudur. Gerçekten adli yargıç, davanın çözümünde tarafların getirdikleri delillerle ve ileri sürdükleri iddia ve savunmalarla bağlıdır; tarafların getirmedikleri bir delili, iddia etmedikleri bir hususu re'sen nazara alarak karar veremez. Oysa idari yargıç, re'sen araştırma yetkisine sahiptir. İdari yargıç, bu yetkisini kullanarak, davada hukuka uygunluğu tartışılan idari işlemin gerçekten hukuka uygun olup olmadığını, tarafların iddia ve delilleri ile bağlı kalmaksızın bizzat araştırabilir; ilgili kişi ve kuruluşlardan gerekli bilgi ve belgeleri getirterek inceleyebilir; keşif ve bilirkişi incelemesi yapılmasına karar verebilir. Dolayısıyla bir idari davada üçüncü kişilerin hukukunun yeterince korunmaması gibi bir endişe söz konusu olamaz. Bu yüzden biz idari yargıda davaya katılma müessesesine ve

⁹ KAPLAN Gürsel; İdari Yargıda Dava Açma Süresi, Turhan Kitabevi, Ankara 2007, s. 22.

¹⁰ CANDAN; s. 754.

davaya katılma sonucu doğuran davanın ihbarı müessesesine gerek olmadığı, hatta bu müesseselerin idarenin davacı, idare edilenlerin davalı olması, özel hukuk kişileri arasındaki uyumsuzlukların çözümlenmesi gibi, idari yargının ayrı bir düzen oluşturması gereğine ters düşen sonuçlarının olacağı görüşündeyiz.¹¹

Hemen ifade edelim ki bu görüşe katılmak mümkün değildir. Her şeyden önce idari yargıda hakime re'sen araştırma yetkisi tanınmış olması, aynı dava ile menfaat bağı olan kişinin de davada uyumsuzluğun çözümüne katkı sunmasına engel olamaz. Hakim re'sen araştırma yetkisine sahip olsa dahi, neticede bu yetkisini ancak yargıç gözüyle görebildiği çerçeve içinde kullanabilecektir. Kaldı ki üçüncü kişilerin elindeki bilgi ve belgelerden haberdar olması da, taraflarca ileri sürülmedikçe, her zaman mümkün değildir. Bu görüşün aksine, görülmekte olan dava ile ilgisi bulunan kişilerin davaya katılması idari yargının temel işlevi olan "hukuki gerçekliğin ortaya çıkarılması" ve "hukuk devletinin sağlanması" amacına da hizmet edeceği açıktır. Diğer yandan, idari yargıda davacı kimi zaman bir başka idare de olabilmektedir. Ayrıca, idari yargılama usulünün ilke ve amaçlarına uygun bir müdahale müessesinin, "idari yargının ayrı bir düzen oluşturması gereğine" neden ters düştüğü de açıklanmaya muhtaç bir iddiadır. Bu nedenle, müdahale müessesinin gereksiz olduğu yönündeki bu görüşün aksine, müdahalenin yaralı ve "hatta bazı durumlarda gerekli"¹² olduğu kanaatindeyiz.

2. DAVAYA MÜDAHALENİN KOŞULLARI

2.1. Yukarıda davaya müdahil olarak katılabilmek için, açılmış bir dava bulunması gerekir. Henüz açılmamış bir davaya müdahale söz konusu olmadığı gibi sonuçlanmış bir davaya da müdahale mümkün değildir. Müdahil, davanın tarafı olmayacağından, ancak taraflardan birinin yanında davaya katılmak zorundadır. Sadece dava hakkında beyanda bulunmak veya dava konusu uyumsuzluğun çözümüne katkı sunmak amacıyla müdahale söz konusu olamaz.

2.2. Bu bilinen ve zaten müdahale kavramının özünde bulunan koşullar yanında, idari yargı açısından önemli olan, davaya kimlerin müdahil olarak katılabileceğidir. Diğer bir ifade ile Hukuk Usulü Mühakemeleri Kanununun 53. maddesinde üçüncü kişinin davaya müdahalesi için aranan "*Hakkı veya borcu bir davanın neticesine bağı*" olma koşulunun idari yargı uygulamasında ne şekilde anlaşılması gerektiğidir. Kanun maddesinin lafzi yorumu yapıldığında menfaat ihlalinin davaya müdahale için yeterli olmadığı söylenebilir¹³. Ancak bu yorum idari yargıda özellikle iptal davasının özellikleri ve amacıyla bağdaşmamaktadır.

Bilindiği üzere, iptal davası açmak için menfaat ihlali koşulu yeterlidir. Kişisel, güncel ve meşru bir menfaati zedelenen kişiler iptal davası açabilmektedir. Bu durumda, açılmış bir iptal davasına müdahil olabilmek için, menfaat ihlali de yeterli kabul edilmelidir¹⁴. Zira davaya müdahale için, davada taraf olmak için aranan koşullardan daha ağırlaştırılmış koşullar aranmasının haklı

¹¹ CANDAN; s. 754-755.

¹² ERKUT; Tebliğ, s. 10.

¹³ YILDIRIM; s. 511.

¹⁴ YILDIRIM; s. 511, GÖZÜBÜYÜK-TAN; s. 926.

bir nedeni yoktur. Diğer bir ifade ile sadece menfaati ihlal edilen kişilerin iptal davası açması mümkünken, menfaati ihlal edilenlerin bu davaya müdahale etmelerinin engellenmesi, yargı yolunun daraltılması sonucunu doğuracaktır.

Sadece tarafların iradesine bağlı olmayan, yargıcın re'sen araştırma yetkisi bulunan bir yargılama usulü olan idari yargının, bu nitelikleri ile bağdaşır şekilde, maddi ve hukuki gerçekliğin ortaya çıkmasına katkı sağlayacak olan müdahale müessesini kısıtlayacak bir yorumun bu nedenlerle de doğru olacağı söylenebilir.

Hemen şunu da ifade edelim ki, tam yargı davaları açısından, "hak ve borcu görülmekte olan davanın sonucuna bağlı" olma koşulu aranabilir. Zira tam yargı davaları zaten nitelikleri itibari ile özel hukuktaki edim davalarına benzeyen ve ihlal edilen bir hakkın yerine getirilmesi veya uğranılan zararın tazmini talebiyle açılan davalardır. Dolayısıyla bu davalar açısından, bu koşulun aranmasında bir sakınca bulunmamaktadır¹⁵.

3. DAVAYA MÜDAHALE USULÜ

3.1. Davaya müdahale, müdahale talebinde bulunan kişinin, mahkemeye yazılı müracaatı ile yapılır. Müdahale dilekçesinde, dava konusu uyumsuzluk ile olan menfaat ilgisinin ortaya konulması gerekmektedir. Müdahilin, kimin yanında davaya katılmak istediğini müdahale dilekçesinde açıkça belirtmesi gerekmektedir. Müdahil dava dilekçesinde kimin yanında davaya katılmak istediğini beyan etmemiş ise de, eğer dilekçenin mahiyetinden kimin yanında müdahale etmek istediği anlaşılmakta ise mahkeme müdahale talebinde bu eksikliği gidererek müdahilin kimin yanında müdahil olarak kabul edildiğine ilişkin bir ara kararı alabilir. Eğer dilekçeden bu husus anlaşılmıyor ise, müdahale talebi reddedilebileceği gibi müdahile, dilekçe ret kararlarıyla olduğu gibi, eksikliği gidererek yeniden müracaat etmesi için süre de verilebilir. Ancak, aşağıda inceleneceği üzere davaya her aşamada müdahale mümkün olduğundan, müdahale talebi bu gerekçe ile reddedilen kişiler, bu eksikliği gidermek kaydıyla yeniden müdahale talebinde bulunabilirler.

Müdahil, kendi menfaatine aykırı olan tarafın yanında davaya müdahale talebinde bulunmuş ise müdahale talebi kabul edilebilir mi? Müdahalenin amacı, üçüncü kişinin hak ve menfaatlerini korumak olduğundan ve esasen hiç kimsenin bir davanın kendi aleyhine sonuçlanması için çaba harcamayacağı da dikkate alındığında, bu taleplerin hataen yapıldıklarının kabulü ile reddi gerektiği kanaatindeyim. Ancak bu karar, müdahale talebinde bulunan kişinin yeniden, bu defa lehine olan kişi yanında, müdahale talebinde bulunmasına engel teşkil etmeyecektir.

Bir davaya, birden fazla kişinin, dilediği taraf yanında müdahale isteminde bulunmasına bir engel yoktur. Ancak bu durum idari yargı uygulamasında ve özellikle de düzenleyici işlemlere karşı açılacak olan davalarda soruna neden olabilir. Örneğin; imar planının iptali istemiyle açılan bir davaya menfaati ihlal edilen binlerce kişi bulunabilir. Bu kişilerin aynı zamanda "müdahil" olabilecekleri de açıktır. Müdahil sayısının artması, yargılama sürecinin tıka-yabilir.

¹⁵ GÖZÜBÜYÜK-TAN; s. 926.

3.2. Müdahale dilekçesi, taraflara tebliğ edilir. Doktrinde, müdahale dilekçelerinin tebligata çıkarılması eleştirilmektedir. Bu görüşe göre; “ (...) idari yargılama hukukunda müdahilin davaya katılıp, katılmaması yönünde uyumsuzlukla ilgili menfaat bağının re’sen yargıç tarafından ortaya konulabileceği hallerde -ki, genellikle dosya içeriğinden bu durum kolaylıkla anlaşılabilir, artık tarafların bu konudaki iradelerinin talep edilmesine hiç ihtiyaç yoktur. Bu gibi durumlarda, davaya katılma talebinin hakkı görüldüğü hallerde, müdahale talebinin kabulüne dair kararlar birlikte, gerekli görüldüğü takdirde, karşı taraftan müdahale dilekçesi hakkındaki beyanlarının talep edilebileceği ancak yargılama sürecine ara verilmemesi gerektiği düşüncesindedir”¹⁶.

Tebliğat yapılmadan davaya katılma başvurusunu karara bağlamak için üçüncü kişinin dava ile ilgisizliğinin çok açık olması veya yargılamanın son aşamasına gelmesiyle birlikte tebligatın davayı uzatmaktan başka bir etkisinin bulunmadığı da savunulmaktadır¹⁷.

Gerçekten de dava ekonomisi açısından ve yargılama sürecinin aksaması açısından müdahale talebiyle yargılama sürecinin durdurulması eleştirilebilir. Ancak, burada temel sorun, aşağıda açıklanacağı üzere, müdahale taleplerinin tebligata çıkarılması değil müdahale talebi ile yargılama sürecinin durdurulmasıdır. Somut olaya göre, müdahale koşullarının oluşmadığının çok açık şekilde anlaşılması durumunda, mahkeme talep konusunda re’sen karar verebilir. Ancak mahkeme re’sen karar verse dahi, müdahale taleplerinin taraflara bildirilmesi ve itiraz imkanının tanınması gerekmektedir.

3.3. Taraflar, müdahale talebine itiraz edebilir. Dolayısıyla, idari yargı mercisinin öncelikle, müdahale talebi hakkında bir karar vermesi gerekir. Müdahale talebinin kabulü durumunda ise müdahil sıfatını kazanan kişiye beyanlarını sunması için süre verilmelidir. Bu süre konusunda yasal bir düzenleme bulunmamakla beraber, bu hususta, İYUK’nun 16. maddesinin uygulanmasına da bir engel bulunmamaktadır. Müdahale dilekçesi taraflara tebliğ edildikten sonra, müdahale istemi konusunda mahkemenin bir karar vermesi gerekmektedir. Müdahale konusunda bir karar verilmeden esas hakkında karar verilmesi usule aykırı olacaktır.¹⁸

¹⁶ ERKUT; Tebliğ, s. 10.

¹⁷ COŞKUN Sabri- KARYAĞDI Müjgan; İdari Yargılama Usulü, Seçkin Yay., Ankara 2001, s. 113.

¹⁸ ... Genel Müdürlüğünün davada taraf olma isteğini kapsayan dilekçesi, davalıya gönderildiğine göre, mahkemece, istemin kabulü veya reddi yolunda bir karar verilmesi gerekirken, böyle bir karar verilmeden davanın karara bağlanmasında usul kurallarına uyarlık bulunmamaktadır. DANIŞTAY, 8.D., E. 1990/817, K. 1991/617, T. 28.3.1991. “Danıştay Dördüncü Dairesinin 22.2.2000 günlü ve E:1999/4789, K:2000/658 sayılı kararı ile; tarhiyata dayanak alınan inceleme raporunda yeminli mali müşavir ve serbest muhasebecinin davacı şirketle birlikte müştereken ve müteselsilen sorumlu tutulmaları nedeniyle davaya müdahil olarak katılma talebinde buldukları, mahkemece ilgililerin dilekçeleri hakkında esas kararda bir karar verileceğinin belirtilmesine karşın, esas hakkındaki kararda bu taleplerle ilgili olarak herhangi bir karar verilmediği, bu durumda ilgililerin mahkeme kararının temyizen incelenmesini isteme haklarını kullanmalarına olanak tanınmadığı gerekçesiyle müdahale talepleri hakkında karar verilmek üzere bozma kararı verilmiştir. 2577 sayılı İdari Yargılama Usulü Kanu-

3.4. Davanın esası incelenmeden, ilk inceleme aşamasında veya herhangi bir aşamada müdahale talebinde bulunulduktan sonra, davanın süre, görev gibi usuli bir nedenden reddedilmesi durumunda, müdahale dilekçesinin taraflara tebliği veya müdahale konusunda bir karar verilmesine gerek var mıdır? Danıştay'ın bu konudaki cevabı olumludur. Yüksek Mahkemenin emsal bir kararında;

“Olayda, dava konusu inşaat ruhsatlarının sahibi... ın 22.8.1983 günlü dilekçe ile davaya katılma isteğinde bulunduğu, katılma dilekçesinin davanın taraflarına tebliğ edilmeksizin 24.8.1983 gününde katılma isteğinin kabul edildiği ve aynı gün davanın süre yönünden reddedildiği dava dosyasının incelenmesinden anlaşılmış olup, katılma isteminin incelenmesinde ve kabulünde yukarıda değinilen Yasa kurallarının öngörüldüğü usul izlenmeksizin karar tesis edildiği açıktır. Açıklanan nedenlerle usule aykırı olarak verilmiş bulunan İdare Mahkemesi kararının bozulmasına karar verildi¹⁹” ifadelerine yer verilmiştir. Ancak, süre, görev gibi davanın esasının incelenmesine engel teşkil eden ve davayı sona erdiren durumlarda, müdahale talebi konusunda bir karar verilmesi, müdahale talebinin taraflara tebliği gibi usuli işlemlerin pratikte yargılama sürecini uzatmak gibi bir sakıncası da olabilir. Müdahilin, yargılama sürecine etkileme olanağının bulunmadığı ve davanın kesin olarak reddi gereken durumlarda, müdahale talebi konusunda bir karar verilmemesi veya müdahale dilekçelerinin taraflara tebliğ edilmemiş olması gibi usuli eksiklikler, bir bozma nedeni olmamalıdır.

Bununla birlikte; müdahilin davaya ithal edeceği maddi vakıa, delil ve iddiaların sonucu değiştirebileceği, dolayısıyla müdahale talebinin kabulü gereken hallerde dilekçenin tebliğ edilmemesi gibi usuli eksikliklerin bozma sebebi teşkil etmesinin isabetli olduğu da savunulabilir.

3.5. Kural olarak davaya, davanın her aşamasında, yargılama sona erinceye kadar, müdahale edilebilir. Davanın sona ermesinden sonra, özellikle kanun yolları aşamasında davaya müdahalenin mümkün olup olmadığı da tartışmalıdır. Hukuk usulünde, yargılama bitip hüküm verildikten sonra, temyiz ya da karar düzeltme aşamasında davaya müdahalenin mümkün olmadığı

---

nu'nun 49 uncu maddesinde kararın bozulması halinde dosyanın Danıştayca kararı veren mahkemeye gönderileceği, mahkemenin dosyayı diğer öncelikli işlere nazaran daha öncelikle inceleyeceği ve varsa gerekli tahkik işlemlerini tamamlayarak yeniden karar vereceği veya bozma uymayarak eski kararında ısrar edebileceği belirtilmiştir. Uyuşmazlıkta mahkeme bozma kararı üzerine davaya müdahale talebinde bulunan yeminli mali müşavir ve serbest muhasebeciden sadece yeminli mali müşavirin müdahale talebi hakkında karar vermiş, serbest muhasebecinin müdahale istemini karara bağlamamıştır. Bu haliyle de bozma kararına uygun karar verilmiş gibi görünmesine rağmen serbest muhasebecinin müdahale talebinin karara bağlanmaması yönünden mahkeme kararı yerinde görülmemiştir. Bu itibarla mahkemece bozm"a kararında belirtilen tüm hususlar dikkate alınarak yeniden bir karar verilmesi gerekmektedir. Danıştay 4.D., E.2000/3857, K.2001/2291, T.28.05.2001”

Aynı mahiyette DANIŞTAY, 4. DAİRE, E. 1999/4789, K. 2000/658, T. 22.2.2000, Danıştay,, 8. D., E. 2002/2476, K. 2003/1905, T. 24.4.2003, Danıştay 8.D., E.2002/2476, K.2003/1905, T.24.04.2003., Danıştay 6.D., E.1983/1415, K.1983/4428, T.30.12.1983.

¹⁹ Danıştay 6.D., E.1983/1415, K.1983/4428, T.30.12.1983.

kabul edilmektedir²⁰. İdari yargıda ise bazı Danıştay kararlarında, temyiz veya kararın düzeltilmesi aşamasında davaya müdahalenin mümkün olmadığı kabul edilmektedir²¹. Ancak Danıştay'ın daha yeni olan kararlarında temyiz ve kararın düzeltilmesi aşamalarında da davaya müdahaleyi kabul ettiği görülmektedir²². Kanun yolları aşamasında da davaya müdahale imkanı getirilmesinin, idari yargının amaç ve işlevine uygun bir yaklaşım olduğunu ifade etmek gerekir.

²⁰ “Bir kısım müdahale talep edenler vekilleri Dairemizin 13.5.2003 tarihli 2003/2244-3895 sayılı ilamı ile yerel mahkeme kararının düzeltilerek onanmasından sonra davacılar yanında davaya müdahale talebinde bulunarak karar düzeltme istemişlerdir. Bir davaya müdahale etmede hukuki yararı olan üçüncü kişi kendiliğinden veya davanın kendisine ihbar edilmesi üzerine davaya müdahale talebinde bulunabilir. Müdahale talebinde bulunandan, dava açılmasındaki gibi başvurma harcı alınır. Hakim, müdahale şartlarının varlığını tespit ederse müdahale talebinin kabulüne karar verir. Üçüncü kişinin davaya müdahalesinin sözkonusu olabilmesi için iki kişi arasında bir davanın mevcut veya görülmekte (derdest) olması gerekir. Mevcut ve görülmekte olmayan bir davaya müdahale de söz konusu olamaz. Görülmekte olan bir davanın her aşamasında davaya müdahale mümkün değildir. Davaya müdahale, ancak yargılama bitinceye kadar mümkündür. (HUMK.nun 54/1) Yargılama bittikten ve özellikle hüküm verildikten sonra davaya müdahale edilemez. Bunun gibi Yargıtay'da (temyiz veya karar düzeltme incelemesi sırasında) davaya müdahale edilemez. (Prof.Dr.Baki KURU, HUKUK MUHAKEMELERİ USULÜ, Cilt.III, sh.2496 vd.) Yukarıda açıklandığı üzere, davacılar yanında davaya müdahale talebinde bulunanlar usul hükümlerine göre müdahillik sıfatını kazanmadıklarından istemlerinin reddi gerekmektedir. Yargıtay, 14. HD., E. 2003/5730, K. 2003/6897, T. 9.10.2003.

²¹ “(...)şahıs, hacz edilen malların kendisine satıldığı halde satış işleminin iptaline ilişkin davaya dahil edilmediğini ileri sürerek kararın bozulmasını istemekte ise de; 2577 sayılı İdari Yargılama Usulü Kanununun 31.maddesinde, bu Kanunda hüküm bulunmayan hususlarda üçüncü şahısların davaya katılması konusunda Hukuk Usulü Muhakemeleri Kanunu hükümlerinin uygulanacağı belirtilmiş, Hukuk Usulü Muhakemeleri Kanununun 54.maddesinde de, müdahale talebinin mahkeme bitinceye kadar dermeyan olunabileceği hükme bağlanmış olup, temyiz aşamasında müdahale isteminde bulunamayacağı açık olduğundan bu yoldaki istemin reddine karar verildi. Danıştay 3.D., E.1990/307, K.1990/3629, T.27.12.1990”.

“(...), temyiz aşamasında müdahale sözkonusu olamayacağından incelenme olanağı bulunmayan müdahale isteminin reddine karar verildi. Danıştay 9.D., E.1991/2374, K.1992/796, T.01.03.1992, Aynı mahiyette Danıştay 10.D., E.1991/3657, K.1992/3867, T.05.11.1992.

²² “Davalı idareler yanında katılma isteyenlerin talepleri incelendi: Başkan Kemalettin Ertun ile Üye Cahit Ersen'in (katılmak isteyenlerin esas davada katılma isteminde bulunmama nedeniyle, kararın düzeltilmesi aşamasında katılma isteminin kabulünün ancak; kararın düzeltilmesi isteği uygun görülerek karar ortadan kaldırıldıktan sonra davanın esasının yeniden incelenmesi halinde mümkün olduğu, aksi takdirde kararın düzeltilmesi safhasında yapılan katılma isteminin reddi gerekir) şeklindeki ayrışık oylarına karşılık ve oyçokluğuyla katılma isteği kabul edildikten sonra işin esasına geçildi: Danıştay 6.D., E.1982/4812, K.1983/3355, T.31.10.1983.”

“(...)temyiz aşamasında davaya katılma isteminde bulunabilir. Danıştay, 8. D., E. 1992/1530, K. 1993/1917, T. 4.5.1993, Danıştay, 8. D., E. 1992/1530, K. 1993/1917, T. 4.5.1993”.

“Temyiz isteminin süresinde olduğu görülerek ve dava konusu imar planı değişikliği Milli Savunma Bakanlığını da ilgilendirdiğinden adı geçen Bakanlığın katılma istemi

Danıştay'ın bazı kararlarında ise, kanun yolları aşamasında müdahalenin mümkün olmadığı kabul edilmekle beraber, bozma kararı verilerek dosyanın ilk derece mahkemesi tarafından yeniden incelenmesi aşamasında davaya müdahalenin mümkün olduğuna hükmedilmiştir²³. Bu durumda, temyiz veya kararın düzeltilmesi aşamasında ilk derece mahkemesi kararı bozulur ise yargılama yeniden yapılacağından artık davada menfaati bulunan üçüncü kişiler davaya müdahale talebinde bulunabilirler. Yargılamanın yenilenmesi durumunda ise ilk derece mahkemesi uyuşmazlığı yeniden inceleyeceği için bu durumda da davaya müdahale mümkündür.

4. DAVAYA MÜDAHALENİN SONUÇLARI, MÜDAHİLİN HAK VE YETKİLERİ

4.1. HUMK'nun 54. maddesine göre, müdahale dilekçesinin mahkemeye sunulması ile “davayı asliyenin cereyanı talik olunur.” Müdahale dilekçesi ile birlikte, yargılama faaliyetinin durması ve müdahale talebi hakkında bu cevaplardan sonra karar verilmesinin kabulü eleştirilmektedir. Müdahale dilekçesinin mahkemeye sunulmasından sonra, eğer hakim, menfaat ilgisini dosya içeriği ve müdahale dilekçesinden anlıyor ise, müdahale talebinin karşı tarafa tebliğinin yargılama sürecini uzatacağı kabul edilmektedir²⁴. Bu görüş idari yargılama usulü açısından savunulabilir bir görüş olmakla beraber, esasen HUMK'nun 54.maddesinin lafzına uygun olmayan (uygun mu uygun olmayan mı?) bir yorumlamadır. Ancak, bu madde de idari yargının özelliklerine uygun şekilde uygulanabilir. Müdahale konusundaki taraf beyanları mahkeme açısından bağlayıcı olmadığından, idari yargılama usulünde, mahkeme müdahale talebi konusunda re'sen karar verebilir. Elbette müdahale dilekçesi, müdahilin dava ile ilgisini ortaya koymak açısından yetersiz ise mahkeme tarafların beyan veya itirazlarını bekleyebilir. Müdahale dilekçesi verilmesi ile yargılama sürecinin durması, yargılamanın uzamasına da neden olmaktadır. Dolayısıyla, mahkeme somut olayın özelliklerini ve koşullarını dikkate alarak, gerektiğinde müdahalenin yargılama sürecini durdurup durdurmamasına re'sen karar vermelidir.

4.2. Müdahil, davada taraf sıfatı kazanmaz. Müdahale talebinin kabulü halinde müdahil ancak davayı bulunduğu noktadan itibaren takip edebilir. Bu nedenle sadece taraflarca yürütülmesi gereken bazı usuli işlemlerin sadece müdahil tarafından yapılması mümkün değildir. Bu bağlamda, müdahil tek başına temyiz²⁵, yargılamanın yenilenmesi²⁶, kararın düzeltilmesi²⁷ tale-

---

kabul edilerek işin gereği düşünüldü. Danıştay 6. D., E.1987/177, K.1987/278, T.19.03.1987. Aynı mahiyette Danıştay 6. D., E. 2008/7492, K. 2008/9409”.

²³ “[...]kararının bozulması halinde yeniden yargılama yapılacağından ilk derece mahkemesinde davaya müdahale talebinde bulunmak olanağı mevcuttur. Açıklanan nedenlerle, temyiz aşamasında müdahale sözkonusu olamayacağından incelenme olanağı bulunmayan müdahale isteminin reddine karar verildi. Danıştay 9. D., E.1991/2374, K.1992/796, T.01.03.1992.”

²⁴ ERKUT; s. 10.

²⁵ Danıştay, 8.D., E.2005/5406, K.2005/4473, T.31.10.2005 Aynı mahiyette Danıştay 10.D., E.1985/186, K.1985/299, T.25.02.1985., Danıştay 8.D., E.1991/715, K.1991/992, T.27.05.1991. Danıştay, 8. D., E. 2006/453, K. 2006/607, T. 15.2.2006.

²⁶ Danıştay 6.D., E.1983/1050, K.1983/2974, T.03.09.1983.

binde bulunamaz, kararın açıklanmasını talep edemez²⁸, duruşma yapılmasını isteyemez²⁹.

Yargılama sonucunda karar taraflar adına verileceğinden, taraf olarak kabul edilmeyen müdahil adına karar verilemez³⁰.

Müdahil, asıl tarafın işlemlerine aykırı olmayacak biçimde davanın kazanılması için gereken işlemleri yapabilir.

4.3. Üçüncü kişinin, müdahale talebinin kabulü ile birlikte davayı takip edebilmesi ve müdahillik statüsünden doğan haklarını kullanabilmesi için taraflara yapılan tüm bildirimler müdahile de yapılır. Aksi bir uygulama, müdahili yargılama sürecinde etkisiz bir hale getirir. Bu nedenle, müdahil duruşmalara davet edilir, keşif tarihi bildirilir ve diğer tüm yazışmalar müdahile de bildirilir. Aksi halde nihai karar usul yönünden hukuka aykırı olacaktır:

“Dosyanın incelenmesinden,... Özel Sağlık ve Eğitim Hizmetleri Sanayi ve Ticaret Limited Şirketi vekili Av.... tarafından verilen 4.1.2002 günlü dilekçe ile davaya, davalı idare yanında müdahil olarak katılmak isteminde bulunduğu, Danıştay Onuncu Dairesinin 31.1.2002 günlü kararı ile, Hukuk Usulü Muhakemeleri Kanununun 53. maddesi hükmü uyarınca davalı idare ile birlikte hareket etmek üzere davanın bulunduğu noktadan itibaren istemin kabulüne karar verildiği, ancak temyize konu 6.11.2002 günlü, E: 2001/1627, K: 2002/4187 sayılı Danıştay Onuncu Dairesinin nihai kararında katılma istemi kabul edilen adı geçen şirketin yer almadığı ve dolayısıyla kararın anılan şirkete tebliğ edilmediği anlaşılmaktadır.

Bu durumda,... Özel Sağlık ve Eğitim Hizmetleri Sanayi ve Ticaret Limited Şirketinin kararın sonucu ile ilgisi bulunduğu kabul edilerek davaya davalı idare yanında katılmasına karar verilmekle birlikte, kararda yer verilmediğinden adı geçen müdahilin kararın kendisine tebliği ile karardan bilgi sahibi olmak ve dolayısıyla davalı idare ile birlikte hareket etmek iradesini kullanmak suretiyle kararın temyiz etmek hakkını kullanmaktan mahrum bırakılmış olması nedeniyle kararda usule uygunluk bulunmamaktadır³¹.”

²⁷ Danıştay 6.D., E.1983/1126, K.1983/3135, T.12.10.1983, Danıştay 11.D., E.2003/3720, K.2004/896, T.24.02.2004.

²⁸ Danıştay 6.D., E.1982/3772, K.1982/4691, T.27.05.1983.

²⁹ GÖZÜBÜYÜK-TAN; s.927.

³⁰ “Yukarıda anılan Kanunun 31’inci maddesinin 1’inci fıkrasında yollamada bulunduğu Hukuk Usulü Muhakemeleri Kanunu uyarınca dava konusu edilen işlem ile ilgili verilecek kararın müdahale isteminde bulunanın hakkını etkileyeceğinin tespiti durumunda, davaya katılma isteminde bulunanın isteminin kabul edileceği sabit ise de; yanında katıldığı tarafla birlikte hareket eden, onun durumunu ağırlaştırıcı biçimde davanamayan ve katıldığı taraftan bağımsız olarak istekte ve müstakilen temyiz başvurusunda bulunamayan müdahil adına davanın tarafı sıfatıyla karar verilemez. Bu itibarla, davanın ihtirazi kayıtlı damga vergisini ödeyen ? Bankası Anonim Şirketince açılmasına karşın, yanında davaya katılan... Çelik Boru Sanayi Anonim Şirketinin damga vergisinden başışık tutulması icap ettiği gerekçesiyle müdahil adına verilen mahkeme kararında yukarıda açıklanan yargılama hukuku kurallarına uyarlılık görülmemiştir. Danıştay 7.D., E.2004/304, K.2007/730, T.27.02.2007.

³¹ Danıştay İdari Dava Daireleri Genel Kurulu E. 2003/512, K. 2003/738, T. 16.10.2003.

4.4. HUMK'un 420. maddesine göre, davaya müdahale eden kimsenin yanında katıldığı tarafın haksız çıkması (mahkum olması) durumunda yalnız müdahale masraflarıyla mahkum edilir, bu masraf diğer tarafa yükletilir. Diğer bir ifade ile yargılama sonucunda, davanın müdahilin yanında davaya katıldığı taraf lehine sonuçlanması durumunda, müdahilin yaptığı yargılama giderleri de karşı tarafa yüklenir³². Ancak vekalet ücreti "yargılama gideri olarak" kabul edilmediğinden dava müdahilin birlikte hareket ettiği kişi lehine sonuçlansa dahi müdahil lehine vekalet ücretine hükmedilemez. Danıştay içtihadı da bu yönde olup, Yüksek Mahkeme kararında "yargılama gideri" ve "müdahale gideri" ayrımı yapmaktadır. Kararın konuya ilişkin kısmı şu şekildedir:

"Şöyle ki; "müdahale gideri" ile "yargılama gideri" kavramları birbirinden tamamen farklı kavramlardır. Müdahale masraflarının kural olarak; müdahil tarafından peşin olarak yatırılan başvurma harcı ve davaya katıldığı andan itibaren katlanmak zorunda kaldığı diğer giderler toplamından oluştuğu kabul edilmektedir. Oysa, yargılama gideri; anılan (HUMK) Kanun'un 423. maddesinde de belirtildiği üzere avukatlık ücretini de içerebilen bir kavramdır. Ayrıca, avukatlık ücretinin; 1136 sayılı Avukatlık Kanunu'nun 169. maddesinde belirtildiği üzere, haksız çıkan tarafa yükletilen, dolayısıyla, davanın tarafları açısından geçerli olan, bir başka ifadeyle, haksız çıkan tarafın katlanacağı bir yükümlülük ya da hakkı çıkan tarafa tanınan bir hak olduğu tartışmasızdır. Buna göre, müdahale gideri kavramı içinde yer almayan ve sadece davanın tarafları açısından geçerli olan avukatlık ücreti ile ilgili olarak müdahale yönelik hüküm tesis edilmesi hukuken mümkün değildir. Bu durumda, müdahillere yönelik hüküm oluşturulmaması gerekirken, İdare Mahkemesi'nce müdahiller vekili lehine avukatlık ücreti takdir edilerek davacıya yükletilmesinde hukuki isabet görülmemiştir³³.

4.5. Bilindiği üzere, müdahale talebine ilişkin karar, ara kararı olup, tek başına temyiz edilemez³⁴. Ancak müdahil, yargılama sonucunda verilen hükmün sadece müdahale talebinin reddine ilişkin kısmının temyizini talep edebilir. Danıştay içtihadı da bu yöndedir. Yüksek Mahkemenin konuya ilişkin bir emsal kararında şu açıklamalara yer verilmiştir:

"Öte yandan, 2577 sayılı İdari Yargılama Usulü Yasanın 46.maddesine göre idare ve vergi mahkemelerinin nihai kararlarının davada taraf olanlarca temyiz edilmesi mümkün olmakla birlikte; davaya müdahil olarak katılma isteminde bulunup istemi reddedilen kişinin de, katılmak istediği taraf aleyhine verilen nihai karara karşı, müdahale isteminin reddedilmesine yönelik olarak temyiz yoluna başvurulabileceğinin kabulü zorunludur. İdare Mahkemesinde görülmekte olan davaya davalı yanında müdahil olarak katılmak istemi reddedilen kişinin de, müdahil olarak katılmak istediği dava sonunda, verilen dava konusu işlemin iptaline ilişkin İdare Mahkemesi kararının, müdahale isteminin

³² Danıştay 10.D., E.1984/2739, K.1986/1451, T.24.06.1986.

³³ Danıştay 2. D., E.2006/470, K.2008/1391, T.21.03.2008.

³⁴ "Aynı Yasanın 46.maddesinin 1.fikrasında idare ve vergi mahkemelerinin nihai kararlarının temyiz edilebileceği kurala bağlanmıştır. Temyizen incelenmesi istenen, davaya taraf olarak katılma isteminin reddine ilişkin karar, mahkemece verilmiş nihai karar niteliğinde değildir. Bu nedenle temyizen inceleme olanağı bulunmamaktadır. Açıklanan nedenlerle temyiz isteminin incelenmeksizin reddine karar verildi. Danıştay, 8.D., E.1991/3693, K.1992/3, T.06.01.1992."

reddedilmesinin yerinde olmadığı iddiasıyla ve temyiz süresi içinde temyizen incelenip bozulmasını istediği dosyanın incelenmesinden anlaşılakta olup; temyiz dilekçesinin, temyizen incelenmesi istenilen kararı veren İdare Mahkemesince karşı tarafa tebliği ve tekemmül ettirilecek temyiz dosyasının Danıştaya gönderilmesi gerekmektedir³⁵.”

Gerçekten de, pek çok Danıştay kararlarında da kabul edildiği üzere, müdahale talebinin kabul edilmemesi veya müdahilin hak ve yetkilerinin kullanılılmaması bir bozma nedeni olarak kabul edilidğine göre, müdahilin, salt bu gerekçe ile tek başına temyiz isteminde bulunması engellenmemelidir.

SONUÇ

İdari yargılama usulünde, davaya müdahale, aksi yönde görüşler bulunsa dahi, gerekli olup, idari yargının amaç ve işlevine de hizmet edecek bir usul müessesidir. Ancak, bu konuda idari yargılama usulünün özellikleri dikkate alınarak bir düzenleme yapılması yerine konuya ilişkin HUMK hükümlerine atıfta bulunulması doğru değildir. Müdahale müessesesinin HUMK'nun bakışı ile ele alınması ve uygulanması mümkün değildir. İdari yargı yerleri içtihatlarla HUMK hükümlerine idari yargının özelliklerine uygun şekilde yorumlama eğilimindedir. Bu kapsamda; kanun yolları aşamasında müdahaleye imkan tanınması, müdahale açısından menfaat ihlalinin yeterli sayılması gibi içtihadi çözümler üretilmiştir. Buna rağmen müdahil hak ve yetkileri hala son derece sınırlı olup, bu durum müdahilin yargılama sürecine etkisini zayıflatmaktadır. Ayrıca, Yargıtay içtihatları ile kabul edilen asli müdahale müessesinin de idari yargıda kabulü gerektiği kanaatyindeyiz. Bu nedenle, HUMK hükümlerinin içtihat yoluyla “dönüştürülmeye” çalışılması yeterli olmayıp, yasal düzenleme ile idari yargıya özgü düzenleme yapılması gerekmektedir.

---

³⁵ Danıştay 10.D., E. 1985/920, K. 1985/2092, T. 11.12.1985. Aynı mahiyette Danıştay, 8. D., E. 1992/1530, K. 1993/1917, T. 4.5.1993.